

แนวปฏิบัติ Do's & Don'ts

เพื่อลดความสับสนเกี่ยวกับพฤติกรรมสี่เทา
และเป็นแนวทางในการประพฤติตนทางจริยธรรม
ตามประมวลจริยธรรมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

กลุ่มกฎหมายและคดี
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๕

แนวทางการปฏิบัติตนทางจริยธรรม (Do's & Don'ts)

มาตรฐานจริยธรรม	ข้อควรทำ (Do)	ข้อไม่ควรทำ (Don't)
<p>๑. ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศไทยอันได้แก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข</p>	<ul style="list-style-type: none"> - จงรักภักดีต่อประเทศชาติ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รักษาผลประโยชน์ของชาติและรักษาความลับเกี่ยวกับความมั่นคง - นำหลักธรรมตามศาสนาที่ตนเคารพ นับถือมาประกอบการปฏิบัติ หน้าที่ราชการ - ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการปฏิบัติ ศาสนกิจสืบทอดและทำนุบำรุงศาสนา ให้มีความเจริญยั่งยืน - แสดงออกถึงความเคารพ เคารพ และรักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ - สนับสนุนและมีส่วนร่วมทั้งกิจกรรม เฉลิมพระเกียรติต่าง ๆ - แสดงออกถึงความเชื่อมั่นและสนับสนุน การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 	<ul style="list-style-type: none"> - แสดงออกในลักษณะที่ส่อไปในทางดูแคลนหรือด้อยค่าความเป็นไทย อันอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อภาพลักษณ์ของประเทศชาติ - กระทำ การอันอาจมีลักษณะเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของชาติ - แสดงกริยาวาจา หรือออกอาการในเชิงลบหลู่ดูแคลนหรือด้อยค่าศาสนาใดศาสนาหนึ่ง - ขัดขวางการทำนุบำรุงศาสนาและการปฏิบัติศาสนกิจทั้งปวง - แสดงออกด้วยกริยาอาการหรือวาจา ในลักษณะที่ไม่ให้เกียรติหรือไม่จงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

แนวทางการปฏิบัติตนทางจริยธรรม (Do's & Don'ts)

มาตรฐานจริยธรรม	ข้อควรทำ (Do)	ข้อไม่ควรทำ (Don't)
๒. ชื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และต่อผู้เกี่ยวข้องในฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใสตรวจสอบได้ - รับประโยชน์จากการปฏิบัติ ราชการ เฉพาะที่ทางราชการจัดให้ตามกฎหมาย และระเบียบ - มีจิตสำนึกที่ดีและตระหนักในหน้าที่ของผู้จัดทำ บริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชน - ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ โดยคำนึงถึงผลกระทบทางสังคม สิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิเสรีภาพของบุคคล - รับผิดชอบในการปฏิบัติ หน้าที่ราชการของตนพร้อมที่จะรับการตรวจสอบ และรับผิดชอบในผลของการปฏิบัติงาน เมื่อเกิดความบกพร่องผิดพลาดขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - แสดงพฤติกรรมซึ่งมีนัยเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ - หาทางปฏิเสธการตรวจสอบของบุคคลหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบ - อาศัยช่องว่างทางกฎหมายเพื่อเอื้อต่อการกระทำ ผิดระเบียบแบบแผน - ปฏิเสธความรับผิดชอบหรือปิดความรับผิดชอบของตนไปให้ ผู้อื่นเมื่อเกิดความบกพร่องหรือผิดพลาดในการปฏิบัติงานขึ้น

แนวทางการปฏิบัติตนทางจริยธรรม (Do's & Don'ts)

มาตรฐานจริยธรรม	ข้อควรทำ (Do)	ข้อไม่ควรทำ (Don't)
<p>๓. กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงออก และกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมายและตามทำนองคลองธรรม - ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาที่ชอบด้วยกฎหมายและกล้าคัดค้านหรือโต้แย้งคำสั่งที่ไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย - กล้าแจ้งเหตุหรือข้อร้องเรียนในกรณีที่พบเห็นการกระทำผิดหรือการกระทำที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ - ยืนหยัดในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักวิชาและจรรยาวิชาชีพด้วยความกล้าหาญ 	<ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติตามคำสั่ง คำขอร้อง คำขู่หรืออิทธิพลใดๆ ในการชักจูงให้กระทำความผิดหรือกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องชอบธรรม - ปฏิบัติหน้าที่โดยหวังเพียงผลงานหรือเพื่อให้งานเสร็จ โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น - ปฏิเสธ ละเลย หรือเพิกเฉยในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือบรรเทาทุกข์ให้แก่ประชาชน - ปล่อยปละละเลยหรือเพิกเฉยเมื่อพบเห็นว่ามีกรกระทำที่ ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความล่าช้าหรือไม่โปร่งใส

แนวทางการปฏิบัติตนทางจริยธรรม (Do's & Don'ts)

มาตรฐานจริยธรรม	ข้อควรทำ (Do)	ข้อไม่ควรทำ (Don't)
๔. มีจิตอาสา จิตสาธารณะ มุ่งประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าประโยชน์ ส่วนตัวหรือพวกพ้อง	<ul style="list-style-type: none"> - มีความมุ่งมั่น เสียสละ มีจิตสาธารณะ ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน - สามารถแยกเรื่องส่วนตัวออกจากหน้าที่การงาน - มีจิตอาสา โดยอุทิศตนกระทำการอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม 	<ul style="list-style-type: none"> - กระทำ การอันส่อไปในทางที่อาจตีความได้ว่าเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม - หาทางปฏิเสธ บ้ายเบี่ยง เกี่ยงงอน ในการปฏิบัติหน้าที่และการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่มาขอรับบริการ - ใช้ความรู้สึกส่วนตัวในการปฏิบัติหน้าที่ หรือมีอคติต่องานที่ปฏิบัติ ต่อร่วมปฏิบัติงานต่อองค์กร ต่อรัฐบาล หรือต่อประชาชน

แนวทางการปฏิบัติตนทางจริยธรรม (Do's & Don'ts)

มาตรฐานจริยธรรม	ข้อควรทำ (Do)	ข้อไม่ควรทำ (Don't)
<p>๕. มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน มุ่งมั่นในการปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถที่สะท้อนถึงคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการศึกษา</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ มีประสิทธิภาพ เพื่อให้งานสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างแท้จริง - ใช้ทรัพยากรและงบประมาณของทางราชการอย่างประหยัดและคุ้มค่ารวมทั้งปฏิบัติงานให้ทันต่อเวลาแลสถานการณ์ - มุ่งพัฒนาและรักษามาตรฐานการทำงานที่ดีโดยพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเลือกใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างเหมาะสม - รับฟังความคิดเห็น พร้อมทั้งจะตอบชี้แจงและอธิบายเหตุผลให้แก่ประชาชนผู้ร่วมงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 	<ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติหน้าที่โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการระเบียบหรือกฎหมายไม่ได้กำหนดไว้ จนไม่คำนึงถึงผลสำเร็จของงาน - ปล่อยปละละเลยหรือเพิกเฉยเมื่อพบเห็นว่ามี การปฏิบัติหน้าที่ไม่เต็มความสามารถที่มีอยู่ หรือตามมาตรฐานเดิมที่เคยปฏิบัติหรือตามความพึงพอใจส่วนตัว

แนวทางการปฏิบัติตนทางจริยธรรม (Do's & Don'ts)

มาตรฐานจริยธรรม	ข้อควรทำ (Do)	ข้อไม่ควรทำ (Don't)
<p>๖. ปฏิบัติหน้าที่อย่าง เป็นธรรมและไม่เลือก ปฏิบัติ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสมอภาคและ เที่ยงธรรม - ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ ประชาชนด้วยความรวดเร็ว เต็มใจ ปราศจากอคติ และไม่เลือกปฏิบัติ - ปฏิบัติหน้าที่โดยละเว้นจากการใช้อคติ ได้แก่ความรัก ความโกรธ ความกลัว ความหลงมาประกอบการตัดสินใจ ในเรื่องต่าง ๆ - เปิดเผยมการทุจริตที่พบเห็นหรือ รายงานการทุจริตประพฤติมิชอบต่อ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ โดยไม่ปล่อยปละละเลย - ให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ถูก ละเมิดหรือได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็น ธรรมโดยไม่ชักช้า 	<ul style="list-style-type: none"> - เลือกปฏิบัติโดยอาศัยเหตุแห่งความ แตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา เพศ อายุ สภาพร่างกาย หรือสถานะทาง เศรษฐกิจสังคม และความเชื่อทาง การเมือง - อาศัยตำแหน่งหน้าที่ในการอำนวย ประโยชน์ หรือเลือกปฏิบัติต่อ นักการเมืองหรือพรรคการเมือง - แสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะ โดยไม่คำนึงถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ ในฐานะที่เป็นข้าราชการที่ต้องมีความ เป็นกลางทางการเมือง

แนวทางการปฏิบัติตนทางจริยธรรม (Do's & Don'ts)

มาตรฐานจริยธรรม	ข้อควรทำ (Do)	ข้อไม่ควรทำ (Don't)
<p>๗. ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ดำรงตนเป็นข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดีโดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระบรมราโชวาทหลักคำสอนทางศาสนาและจรรยาวิชาชีพนมาใช้ในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติหน้าที่ - ดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่ายประหยัด - เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติตามความเหมาะสม - ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของปวงชนชาวไทย เคารพต่อกฎหมายมีวินัย และรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีงาม - ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเหนือกว่าประโยชน์ส่วนบุคคล 	<ul style="list-style-type: none"> - ฟุ่มเฟือย หรือดำรงตนเกินกว่าฐานะานุรูปแห่งตน - ประพฤติหรือกระทำการใดๆ อันอาจเป็นเหตุให้เสื่อมเสียเกียรติภูมิ ศักดิ์ศรี และภาพลักษณ์ ของตนเองและราชการ - แสดงกิริยาอาการหรือพฤติกรรมอันมีลักษณะเป็นการคุกคามทางเพศ

แนวทางการปฏิบัติตนทางจริยธรรม (Do's & Don'ts)

มาตรฐานจริยธรรม	ข้อควรทำ (Do)	ข้อไม่ควรทำ (Don't)
๘. เคารพในศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ คำนึงถึงสิทธิเด็ก และ ยอมรับความแตกต่าง ของบุคคล	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้กิริยา อากาณและถ้อยคำสุภาพ รับฟังความคิดเห็นจากผู้เรียน ผู้รับบริการ ผู้ร่วมงาน หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้วยความตั้งใจ และเมตตาธรรม - ให้ความช่วยเหลือ ป้องกัน และ คุ้มครองผู้เรียนจากภัยอันตรายที่เกิดขึ้น การล้อเลียน การล่วงละเมิดทางเพศ การค้ามนุษย์ รวมถึงการแสวงหา ประโยชน์กับผู้เรียนในทุกรูปแบบ 	<ul style="list-style-type: none"> - ดูหมิ่นเหยียดหยามด้อยค่า หรือ ปฏิบัติตนที่ไม่เหมาะสมต่อผู้เรียน ผู้ร่วมงาน ผู้รับบริการ หรือผู้เกี่ยวข้อง - นำความแตกต่างของผู้เรียน ผู้ร่วมงาน ผู้รับบริการ หรือผู้เกี่ยวข้อง มาล้อเลียนให้เกิดความอับอาย หรือ เกิดผลกระทบต่อจิตใจ - ให้อาย ตำว่า กลั่นแกล้ง ช่มเหลงหรือ รังแกผู้เรียนผู้ร่วมงาน ผู้รับบริการ หรือผู้เกี่ยวข้อง - แสดงกิริยาอาการหรือใช้ถ้อยคำข่มขู่ คุกคามหรือพฤติกรรมในลักษณะเป็น การคุกคามทางเพศ